

Nr 230.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändring i kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr
253); given Stockholms slott den 29 mars 1946.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändring i kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253).

GUSTAF.

Eije Mossberg.

Förslag
till
Lag

om ändring i kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253).

Härigenom förordnas, att 3 § 2 mom., 5 §, 20 § 2 mom., 22 § 1 mom. och 61 § kommunala vallagen den 6 juni 1930¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse:)

3 §.

2 mom. Vid val av *municipalfullmäktige* skall varje municipalsamhälle bilda ett valdistrikt. Dock skall, där municipalsamhälle helt sammanfaller med två eller flera valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, varje sådant distrikt utgöra ett valdistrikt jämväl vid val av municipalfullmäktige.

5 §.

Kommunalval förrättas — — — nämnda lag.

I municipalsamhälle, som Har länsstyrelsen medde-
ej helt sammanfaller med lat förordnande, som avses
ett eller flera valdistrikt i 3 § 2 mom., skall val av
vid val till riksdagens and- municipalfullmäktige för-
ra kammare, skola dock vid rättas inför valnämnden i

(Föreslagen lydelse:)

3 §.

2 mom. Vid val av *municipalfullmäktige* skall varje municipalsamhälle bilda ett valdistrikt. Dock skall, där municipalsamhälle helt sammanfaller med två eller flera valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, varje sådant distrikt utgöra ett valdistrikt jämväl vid val av municipalfullmäktige. Ingå eljest delar av municipalsamhälle i olika valdistrikt vid val till andra kammaren, må länsstyrelsen, när skäl därtill äro, förordna, att varje sådan del skall bilda eget valdistrikt vid val av municipalfullmäktige.

5 §.

¹ Jfr 1942: 177.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

val av municipalfullmäktige municipalstämman ordförande och två av stämman utsedda personer vara valförrättare. Ordet föres av municipalstämman ordförande.

vart och ett av de valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, vilka helt eller delvis ingå i municipalsamhället. Eljest skola i municipalsamhälle, som ej helt sammanfaller med ett eller flera valdistrikt vid val till andra kammaren, vid val av municipalfullmäktige municipalstämman ordförande och två av stämman utsedda personer vara valförrättare, därvid ordet föres av municipalstämman ordförande.

Där valdistrikt — — — skall förrättas.

20 §.

2 mom. Om val av *kommunalfullmäktige*, *municipalfullmäktige* eller *stadsfullmäktige* skall i den beträffande kommunalstämma eller allmän rådstuga föreskrivna ordningen kungörelse sist nittonde dagen före valdagen utfärdas, i stad av magistraten, beträffande val av municipalfullmäktige i municipalsamhälle, som ej helt sammanfaller med ett eller flera valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, av municipalstämman ordförande samt i övriga fall av valnämndens ordförande. I kungörelsen skola upptagas de uppgifter, som angivas i 1 mom.

20 §.

2 mom. Om val av *kommunalfullmäktige*, *municipalfullmäktige* eller *stadsfullmäktige* skall i den beträffande kommunalstämma eller allmän rådstuga föreskrivna ordningen kungörelse sist nittonde dagen före valdagen utfärdas, i stad av magistraten, beträffande val av municipalfullmäktige i municipalsamhälle, som ej helt sammanfaller med ett eller flera valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare och beträffande vilket ej heller meddelats förordnande som i 3 § 2 mom. sägs, av municipalstämman ordförande samt i övriga fall av valnämndens ordförande. I kungörelsen skola upptagas de uppgifter, som angivas i 1 mom.

22 §.

1 mom. Val skall — — — gudstjänsten pågå.

Vallokal och valtider för varje valdistrikt bestämmas i stad av magistraten och på landet av valnämnden

22 §.

Vallokal och valtider för varje valdistrikt bestämmas i stad av magistraten och på landet av valnämnden

(Gällande lydelse:)

eller i fall, som avses i 5 § andra stycket, av municipalstämman ordförande. Om beslut beträffande vallokal och valtider vid landstingsmannaval skall underrättelse meddelas länsstyrelsen före juli månads utgång det år, då valet skall äga rum.

(Föreslagen lydelse:)

eller vid val av municipalfullmäktige i municipalsamhälle, som ej helt sammanfaller med ett eller flera valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare och beträffande vilket ej heller meddelats förordnande som i 3 § 2 mom. sägs, av municipalstämman ordförande. Om beslut beträffande vallokal och valtider vid landstingsmannaval skall underrättelse meddelas länsstyrelsen före juli månads utgång det år, då valet skall äga rum.

61 §.

I fråga om val av municipalfullmäktige skall vad i 59 och 60 §§ är stadgat om kommun äga motsvarande tillämpning å municipalsamhället, och skola de i dessa paragrafer givna bestämmelserna om ordförande i valnämnd, såvitt angår municipalsamhälle, som ej helt sammanfaller med ett eller flera valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, äga motsvarande tillämpning å municipalstämman ordförande.

61 §.

I fråga om val av municipalfullmäktige skall vad i 59 och 60 §§ är stadgat om kommun äga motsvarande tillämpning å municipalsamhället, och skola de i dessa paragrafer givna bestämmelserna om ordförande i valnämnd, såvitt angår municipalsamhälle, som ej helt sammanfaller med ett eller flera valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare och beträffande vilket ej heller meddelats förordnande som i 3 § 2 mom. sägs, äga motsvarande tillämpning å municipalstämman ordförande.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 mars
1946.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Statsrådet Mossberg anmäler fråga angående *vissa ändringar i kommunala vallagen* samt anför därvid följande.

Genom beslut den 22 februari 1946 har Kungl. Maj:t förordnat att, räknat från och med den 1 januari 1947, Stuvsta, Fullersta, Snättringe, Huddinge och Hörningsnäs villastads municipalsamhällen i Huddinge socken skola tillsammans med områdena Tomtberga och Hörningsnäs parkhem i samma socken bilda ett municipalsamhälle, benämnt Huddinge municipalsamhälle, samt att förenämnda däri ingående municipalsamhällen samtidigt skola upplösas.

Vid de allmänna kommunalval, som skola förrättas innevarande år, skall följaktligen val av municipalfullmäktige för det nybildade municipalsamhället äga rum. Gällande bestämmelser om dylika val äro emellertid så utformade, att farhågor måste hysas för möjligheterna att inom det nybildade samhället anordna valet på ett nöjaktigt sätt.

Jämlikt 3 § 2 mom. kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253) skall vid val av municipalfullmäktige varje municipalsamhälle bilda ett valdistrikt. Där municipalsamhälle helt sammanfaller med två eller flera valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, skall dock varje sådant distrikt utgöra ett valdistrikt jämväl vid val av municipalfullmäktige.

I de fem municipalsamhällen som skola uppgå i det nybildade Huddinge municipalsamhälle finnas municipalfullmäktige i samtliga utom Hörningsnäs villastads municipalsamhälle. Stuvsta municipalsamhälle sammanfaller helt med tre valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, vilka sålunda för närvarande jämväl äro valdistrikt vid val av municipalfullmäktige. Vartdera av Fullersta och Snättringe municipalsamhällen utgör eget valdistrikt vid val till andra kammaren, varför inom dessa municipalsamhällen någon distriktsindelning vid val av municipalfullmäktige icke förekommer. Det hittillsvarande Huddinge municipalsamhälle bildar tillsammans med annan del av socknen ett valdistrikt vid val till andra kammaren. Detta municipal-

samhälle utgör fördenskull särskilt valdistrikt vid val av municipalfullmäktige. Hörningsnäs villastads municipalsamhälle, i vilket, såsom nämnt, municipalfullmäktige icke finnas, ingår jämte områdena Tomtberga och Hörningsnäs parkhem i ett valdistrikt vid val till andra kammaren, vilket omfattar jämväl vissa andra delar av Huddinge kommun.

Det nybildade municipalsamhället sammanfaller sålunda icke helt med vissa nu förefintliga valdistrikt vid val till andra kammaren, varför enligt gällande bestämmelser det val av municipalfullmäktige i det nybildade municipalsamhället, som skall äga rum under hösten innevarande år, icke kan förrättas i olika valdistrikt. Detta är en allvarlig olägenhet. Det nybildade municipalsamhället har nämligen över 10 000 invånare, vilket invånarantal väsentligt överstiger vad som anses vara det högsta möjliga för ett valdistrikt för att ett val där skall kunna förrättas i behörig ordning och utan alltför stora olägenheter för väljarna. Anmärkas må, att enligt stadgande i lagen om val till riksdagen landskommun, om antalet invånare överstiger 3 000, i regel skall indelas i två eller flera valdistrikt med högst 3 000 invånare.

Den angivna olägenheten kan i förevarande fall icke avhjälpas genom ändrad indelning av distriktsindelningen vid val till andra kammaren. Beslut om sådan indelning — som meddelas av länsstyrelsen — skall nämligen, enligt 3 § 4 mom. kommunala vallagen, på landet träda i tillämpning först beträffande kommunalval, som förrättas enligt den under nästföljande år upprättade röstlängden.

Vid kommunala vallagens tillkomst synes man ha ansett att en lämplig valdistriktsindelning vid val av municipalfullmäktige skulle kunna åvägbringas genom beaktande av de kommunala förhållandena vid fastställande av distriktsindelning vid val till andra kammaren. I det sakkunnigförslag (SOU 1928: 2), som låg till grund för den proposition (nr 99) till 1930 års riksdag, varigenom förslag framlades till bland annat lag om kommunala val, anförde den sakkunnige, att han med anledning av svårigheter, vilkas lösande skulle för sällan förekommande fall kräva komplicerade bestämmelser, icke föresloge någon valdistriktsindelning för val av municipalfullmäktige. Emellertid framhölls i ett yttrande över sakkunnigförslaget olämpligheten av att behandla ett större municipalsamhälle som ett valdistrikt för municipalfullmäktigval, i all synnerhet om samhället direkt motsvarade flera valdistrikt för andra allmänna val, och uttalades, att denna fråga skulle kunna lösas genom att erkänna valdistrikten i fråga såsom valdistrikt jämväl vid municipalfullmäktigval.

Med anledning av detta yttrande anförde föredragande departementschefen i propositionen bland annat följande:

Det synes lämpligt, att valdistrikt, som tillhopa helt sammanfalla med ett municipalsamhälle, få tjäna såsom valdistrikt jämväl vid municipalfullmäktigval. En dylik ordning medför naturligen stora praktiska fördelar. Där dylik överensstämmelse ej är för handen, torde det vara nödvändigt, att municipalsamhället i dess helhet utgör ett valdistrikt vid val av municipalfullmäktige. Att detta kan föranleda vissa olägenheter vid val inom större mu-

nicipalsamhällen är uppenbart. Det torde emellertid kunna antagas, att länsstyrelserna vid indelning i valdistrikt komma att beakta lämpligheten av att större municipalsamhällen såvitt möjligt sammanfalla med två eller flera valdistrikt.

Den föreliggande situationen synes emellertid visa, att den sålunda anvisade utvägen att undanröja olägenheterna av att municipalsamhälle i regel skall utgöra ett valdistrikt vid val av municipalfullmäktige icke är tillfyllest. Fördens skull torde möjlighet böra beredas att för ifrågavarande fall förordna om särskild valdistriktsindelning av det nybildade municipalsamhället. De bestämmelser, som härutinnan meddelas, synas böra erhålla sådan avfattning, att de kunna tillämpas även för andra fall av liknande beskaffenhet.

Det lämpligaste sättet att ernå detta syfte torde vara att i 3 § 2 mom. kommunala vallagen införes bestämmelse att, där delar av municipalsamhälle ingå i olika valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare utan att municipalsamhället helt sammanfaller med dessa, länsstyrelsen må, när skäl därtill äro, förordna, att varje sådan del skall bilda eget valdistrikt vid val av municipalfullmäktige. Härjämte torde i 5 § samma lag böra stadgas, att, när länsstyrelsen meddelat sådant förordnande, som nu nämnts, val av municipalfullmäktige skall förrättas inför valnämnden i vart och ett av de valdistrikt vid val till andra kammaren, som helt eller delvis ingå i municipalsamhället. I följd härav torde även påkallas vissa jämkningar i 20 § 2 mom., 22 § 1 mom. och 61 § samma lag. Om dessa stadganden bibehölles oförändrade, skulle nämligen, i fall där förordnande enligt 3 § 2 mom. meddelats, valets kungörande samt bestämmande av vallokal och valtider m. m. ankomma icke på ordföranden i den valnämnd, som har att förrätta valet, utan på municipalstämman ordförande. Då en sådan ordning måste anses strida mot den princip, varå dessa bestämmelser vila, torde det böra föreskrivas, att ifrågavarande åtgärder i dylikt fall skola vidtagas av valnämndens ordförande.

Föredraganden hemställer härefter att i enlighet med det anförda upprättat förslag till lag om ändring i kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253) måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställdan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hans Bergström.